

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140-35(5)/10

Warszawa, 8 czerwca 2010 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów stanowisko wobec poselskiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o gospodarowaniu
nieruchomościami rolnymi Skarbu
Państwa (druk nr 2819).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

(-) Donald Tusk

Stanowisko Rządu do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (druk nr 2819)

Projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa przewiduje zmianę art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1700, z późn. zm.) polegającą na dodaniu pkt 8 i 9, zgodnie z którymi do zadań Agencji Nieruchomości Rolnych należeć będzie wspieranie działań mających na celu pomoc byłym pracownikom państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej i członkom ich rodzin w przezwyciężaniu wykluczenia społecznego, a w szczególności wspieranie przedsięwzięć zwiększających samodzielność oraz podnoszących kwalifikacje i wykształcenie (pkt 8) oraz uporządkowanie w zakresie własności i stanu technicznego zasobu mieszkaniowego byłych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej (pkt 9). Celem wprowadzenia powyższych przepisów jest pomoc środowiskom popegeerowskim, które, zdaniem autorów projektu ustawy, nie są w żaden sposób wspierane przez Państwo pomimo ich trudnej sytuacji.

Zadania polegające na wspieraniu byłych pracowników państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej w przeszłości były już wykonywane przez Agencję Nieruchomości Rolnych. Do zadań Agencji Nieruchomości Rolnych należało m.in. tworzenie miejsc pracy w związku z restrukturyzacją państwowej gospodarki rolnej oraz wspieranie działań mających na celu udzielanie pomocy byłym pracownikom państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej i członkom ich rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, a w szczególności przez przyznawanie stypendiów dzieciom byłych pracowników, uczącym się w szkołach ponadgimnazjalnych oraz kształcącym się w szkołach wyższych. Jednakże ustawa z dnia 4 marca 2004 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 69, poz. 624) uchyliła przepisy w powyższym zakresie. Celem tej zmiany było doprowadzenie do sytuacji, w której cały zakres tematyczny związany z udzielaniem pomocy społecznej będzie uregulowany w przepisach wydawanych bądź inicjowanych przez ministra właściwego w tej kwestii (Ministra Pracy i Polityki Społecznej).

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa do zadań Agencji Nieruchomości Rolnych należy:

1) tworzenie oraz poprawa struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych;

- 2) tworzenie warunków sprzyjających racjonalnemu wykorzystaniu potencjału produkcyjnego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa;
- 3) restrukturyzacja oraz prywatyzacja mienia Skarbu Państwa użytkowanego na cele rolnicze;
- 4) obrót nieruchomościami i innymi składnikami majątku Skarbu Państwa użytkowanymi na cele rolne;
- 5) administrowanie zasobami majątkowymi Skarbu Państwa przeznaczonymi na cele rolne;
- 6) zabezpieczenie majątku Skarbu Państwa;
- 7) inicjowanie prac urządzeniowo-rolnych na gruntach Skarbu Państwa oraz popieranie organizowania na gruntach Skarbu Państwa prywatnych gospodarstw rolnych.

Ponadto Agencja Nieruchomości Rolnych realizuje również zadania określone odrębnymi przepisami, a w szczególności przepisami o kształtowaniu ustroju rolnego oraz przepisami o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Zdaniem Rządu nie jest zasadne ponowne nakładanie na Agencję Nieruchomości Rolnych dodatkowych zadań polegających na udzielaniu wsparcia socjalnego byłym pracownikom państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej i członkom ich rodzin. Do udzielania tego typu pomocy właściwe są bowiem inne instytucje np. urzędy gminy, urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej.

Ponadto należy podkreślić, że zarówno Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW2007-2013), jak i wybrane instrumenty w programach operacyjnych Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007- 2013 (NSRO 2007- 2013) wpływają na poprawę sytuacji materialno - bytowej mieszkańców wsi popegeerowskich oraz rozwój gmin wiejskich na terenach których zlokalizowane były państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej.

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 (PO KL 2007-2013) szczególna uwaga zwracana jest na problem spójności społecznej i terytorialnej kraju oraz poszczególnych województw. W tym kontekście podnoszony jest problem marginalizacji obszarów popegeerowskich, zwłaszcza w województwach warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim. Do najważniejszych problemów zaliczyć należy występowanie punktowego, skrajnie wysokiego bezrobocia w miejscowościach popegeerowskich, problem trwałego i „dziedzicznego” ubóstwa oraz ograniczenia w kontynuowaniu edukacji na szczeblu ponadpodstawowym. Program Operacyjny Kapitał Ludzki stara się odpowiadać na te wyzwania. Do celów Programu zaliczyć należy:

- 1) podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo,
- 2) zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
- 3) upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia.

W ramach PO KL są realizowane różnorodne projekty służące realizacji powyższych celów. W obszarze rynku pracy (Priorytet VI) osoby bezrobotne mogą brać udział w programach aktywizacji zawodowej, uzyskiwać wsparcie psychologiczno-doradcze oraz uczestniczyć w warsztatach z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy (Poddziałanie 6.1.1), a także uzyskiwać wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej (Działanie 6.2). W obszarze integracji społecznej (Priorytet VII) realizowane są projekty na rzecz integracji społeczno-zawodowej, obejmujące m.in. kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie i zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz rozwój nowych form i metod wsparcia indywidualnego (np. środowiskowa praca socjalna, centra aktywizacji lokalnej). Zwiększenie dostępności szkolnictwa (w tym wychowania przedszkolnego) jest głównym celem Priorytetu IX. Z punktu widzenia możliwości polepszenia sytuacji obszarów popegeerowskich, inwestycja w edukację dzieci i młodzieży ma znaczenie kluczowe. W ramach Priorytetu IX możliwe jest m.in. tworzenie przedszkoli (Poddziałanie 9.1.1) oraz udzielanie wsparcia stypendialnego dla osób szczególnie uzdolnionych o niekorzystnej sytuacji materialnej (Poddziałanie 9.1.3). Ponadto, w ramach każdego z priorytetów wydzielona została specjalna pula środków na realizację projektów o charakterze oddolnych inicjatyw lokalnych na obszarach wiejskich: małych projektów, skierowanych i realizowanych przez społeczności lokalne (Działanie 6.3, 7.3 i 9.5). Łączna kwota wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 wynosi ponad 11,5 mld euro. Kwota przeznaczona dla województw warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego (w których problem państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej jest najbardziej wyraźny) wynosi odpowiednio 312,8 i 306,5 mln euro.

Ponadto osoby bezrobotne, w tym również osoby bezrobotne wywodzące się z dawnych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej mogą także korzystać z usług i instrumentów rynku pracy, określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm). Nowelizacja tej ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. przyniosła w obszarze aktywnej polityki rynku pracy zasadnicze zmiany. Nowe regulacje mają na celu zwiększenie aktywizacji osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz zatrudnionych, poprzez ułatwienie dostępu do usług rynku pracy (czyli pośrednictwa pracy,

poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy oraz szkoleń), a także poszerzenie grona beneficjentów niektórych usług, w tym o osoby niezarejestrowane w powiatowych urzędach pracy. Ponadto ustawa ta zwiększa skalę środków przeznaczanych na tworzenie nowych miejsc pracy (jednorazowe środki na podjęcie przez bezrobotnego działalności gospodarczej oraz refundowanie podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego). Wprowadziła również pewne zmiany instytucjonalne, które zintensyfikują działania aktywizujące realizowane przez publiczne służby zatrudnienia (wyodrębnienie z urzędów pracy centrów aktywizacji zawodowej oraz modernizacja narzędzi informatycznych). Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy identyfikuje grupy bezrobotnych, które uznaje za „osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy”. Ustawa zapewnia tym osobom prawo do korzystania ze szczególnych instrumentów rynku pracy, mających na celu ich aktywizację zawodową i społeczną. Bezrobotnym z tych grup urzędy pracy m.in. zobowiązane są przedstawić, w okresie 6 miesięcy od dnia rejestracji propozycję zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu, odbycia przygotowania zawodowego dorosłych albo zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych.

Osoby te mogą również przygotować z pomocą pracowników powiatowego urzędu pracy indywidualny plan działania (IPD), który ma na celu doprowadzenie osoby bezrobotnej lub poszukującej pracy do podjęcia odpowiedniej pracy. Przygotowanie IPD jest obowiązkowe w przypadku bezrobotnego, który pozostaje w rejestrze bezrobotnych powiatowego urzędu pracy przez nieprzerwany okres co najmniej 180 dni od dnia rejestracji. Ponadto nowelizacją z dnia 19 grudnia 2008 r. ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wprowadzono nowy instrument aktywizacji bezrobotnych w postaci przygotowania zawodowego dorosłych. Jest to forma uzyskania kwalifikacji lub umiejętności zawodowych potwierdzonych świadectwem lub zaświadczeniem. Organizacją przygotowania zawodowego dorosłych zajmują się powiatowe urzędy pracy. Program przygotowania zawodowego dorosłych zawiera elementy zdobywania wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych, a kończy się egzaminem, który umożliwi uzyskanie tytułu zawodowego, tytułu czeladnika lub zaświadczenia o uzyskaniu kwalifikacji zawodowych lub umiejętności. Natomiast osobom bezrobotnym bez kwalifikacji zawodowych z rodzin o niskich dochodach udzielana jest pomoc finansowa w postaci stypendiów na kontynuowanie nauki, umożliwiająca uzyskanie kolejnych poziomów wykształcenia.

Dodatkowo przedmiotowa nowelizacja wprowadziła także usystematyzowanie współpracy urzędu pracy z ośrodkiem pomocy społecznej w stosunku do bezrobotnych nie posiadających prawa do zasiłku i jednocześnie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, m.in. poprzez nałożenie obowiązku wzajemnego informowania się wskazanych instytucji o podejmowanych wobec bezrobotnego działaniach.

W ramach prowadzonych działań związanych z likwidowaniem barier wykluczenia społecznego pracowników byłych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej, udzielaniem pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji bytowej oraz aktywizowania tych osób i członków ich rodzin, w tym na obszarach wiejskich, w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej w ostatnich latach inicjowane były działania wspierające przedsięwzięcia samorządu gmin wiejskich oraz organizacji pozarządowych, które ujęte były w takich programach jak „Świetlica, Praca i Staż – socjoterapia w środowisku gminnym”, „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu” czy „Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej na obszarach wiejskich”.

Konkludując można stwierdzić, że nieskładkowy system zabezpieczenia społecznego jest w stanie zaproponować osobom dotkniętym ryzykami socjalnymi wskutek likwidacji byłych państwowych gospodarstw rolnych wiele ofert, które w ramach obecnego stanu finansów państwa, mogą być podstawą nie tylko do przetrwania czasem dramatycznie trudnej sytuacji tych osób, ale także mogą pomóc w usamodzielnieniu dając nadzieję na godne życie bez potrzeby korzystania z pomocy społecznej.

Ponadto liczne działania mające na celu zapewnienie lepszego startu i zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich podejmuje Ministerstwo Edukacji Narodowej. Działania te podejmowane są także z myślą o mieszkańcach terenów, na których zlikwidowano państwowe gospodarstwa rolne. Obecnie realizowany jest rządowy Program rozwoju edukacji na obszarach wiejskich na lata 2008-2013, który ma na celu eliminowanie barier w dostępie ludności wiejskiej do pełnej oferty edukacyjnej, kulturalnej, informacyjnej i sportowej, co w przyszłości powinno zmniejszyć różnice między miastem a wsią, oraz ukształtowanie społeczeństwa otwartego na nieustanny rozwój i podnoszenie kwalifikacji.

Odnosząc się zaś do propozycji wprowadzenia przepisu, zgodnie z którym do zadań Agencji Nieruchomości Rolnych należeć będzie uporządkowanie w zakresie własności i stanu technicznego zasobu mieszkaniowego byłych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej, należy zauważyć, iż Agencja Nieruchomości Rolnych prowadzi takie działania na

podstawie obecnie obowiązujących przepisów. W tym celu został opracowany przez Agencję „Program Pomocy Środowiskom Popegeerowskim”, który ma na celu udzielenie bezzwrotnej pomocy finansowej gminom i spółdzielniom mieszkaniowym, które przejęły albo przejmą nieodpłatnie z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa zamieszkałe lokale oraz budynki i urządzenia infrastruktury technicznej wraz z ciężącymi dotychczas na Agencji obowiązkami związanymi z tymi obiektami, bez uprzedniego doprowadzania ich do należytego stanu technicznego.

Bezzwrotna pomoc finansowa udzielana na podstawie Programu Pomocy Środowiskom Popegeerowskim przez Agencję, może dotyczyć zadań inwestycyjnych (remontowych) polegających na:

- 1) remoncie lub przebudowie budynków, lokali, obiektów infrastruktury technicznej, w tym przejętych dróg osiedlowych, których udokumentowany stan w momencie przekazania potwierdza konieczność dokonania remontu lub przebudowy, a także podłączeniu przekazanych budynków, lokali i infrastruktury technicznej do istniejącej lub budowanej gminnej infrastruktury technicznej oraz
- 2) budowie budynków, lokali i infrastruktury technicznej wyłącznie wówczas, gdy budowa ta ma zastąpić nieodpłatnie przekazane obiekty, których remont jest już nieuzasadniony ekonomicznie, a w wypadku budowy, która miałaby rozszerzyć krąg usługobiorców, to jedynie w części odpowiadającej potrzebom nieruchomości, które były lub są nadal w Zasobie i pozostałych dotychczasowych usługobiorców.

Ponadto przepisy ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa przewidują szereg rozwiązań korzystnych dla środowisk popegeerowskich. Należą do nich m.in.:

- 1) nieodpłatne przekazanie na własność osobom bezrobotnym bez prawa do zasiłku, które przez okres co najmniej 5 lat były pracownikami państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej, nieruchomości rolnych o powierzchni do 2 ha, na cele związane z zalesianiem (art. 24 ust. 5 pkt 3 ustawy),
- 2) pierwszeństwo w nabyciu w przetargu ofertowym, w przypadku złożenia równorzędnych ofert przysługujące pracownikowi oraz spółce pracowników zlikwidowanego państwowego przedsiębiorstwa gospodarki rolnej (art. 29 ust. 3 ustawy),
- 3) ograniczone przetargi na sprzedaż nieruchomości, w których uczestniczyć mogą pracownicy zlikwidowanych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej, zamierzający utworzyć gospodarstwo lub spółki utworzone przez pracowników zlikwidowanego państwowego przedsiębiorstwa gospodarki rolnej (art. 29 ust. 3b pkt 1 lit. b i pkt 4 ustawy),

4) preferencyjna sprzedaż mieszkań (art. 42 ustawy),

5) zwolnienia z czynszu najmu lokali mieszkalnych dla emerytów i rencistów, którzy nabyli prawo do bezpłatnego mieszkania z tytułu pracy w państwowych gospodarstwach rolnych (art. 47 ustawy).

Z uwagi na powyższe, zdaniem Rządu nie jest zasadna zmiana ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa w zakresie przedstawionym w poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.